

การเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาในอาเซียน The Facilitation of Mobility of Natural Persons in ASEAN

กาญจนาภรณ์ อินทปันต์ เลิศลอย*

Kanchanapohn Inthapanti

บทคัดย่อ

ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 12 เมื่อเดือนมกราคม 2007 (2550) ผู้นำอาเซียนได้ประกาศการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2015 (2558) เป้าหมายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจถูกกำหนดไว้ในแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ แผนงานดังกล่าวได้กำหนดกลไกและระยะเวลาการดำเนินการและการอนุวัติการกิจกรรมต่างๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไปได้ การอำนวยความสะดวกของการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาในอาเซียนเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ถูกกำหนดไว้เพื่อวัตถุประสงค์ของการเปิดเสรีด้านบริการภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กลไกนี้เป็นผลให้มีการจัดทำความตกลงเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาในอาเซียนขึ้นหลายฉบับ วัตถุประสงค์ของบทความนี้จะทำให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับผลกระทบของความตกลงดังกล่าวต่อกฎหมายไทย โดยการอธิบายขอบเขตและพันธกรณีทางกฎหมายของแต่ละความตกลง การระบุถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านเกี่ยวกับการพิจารณาพันธกรณีและการอนุวัติการตามพันธกรณีดังกล่าว บทความนี้ยังระบุถึงการเปิดเสรีด้านบริการแบบอาเซียนและความท้าทายของประเทศสมาชิกเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าว

คำหลัก: บุคคลธรรมดา อาเซียน วิชาชีพ ข้อตกลงยอมรับร่วม การเคลื่อนย้ายความตกลง

ABSTRACT

The ASEAN Leaders announced the acceleration of the establishment of the ASEAN Community by 2015 at the 12th ASEAN Summit in January 2007. The end goal of economic integration has been targeted for the ASEAN Economic Community Blueprint. In

* ผู้อำนวยการฝ่ายอาเซียนและกิจการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

order to achieve this end goal, the Blueprint details mechanisms and timelines for its progressive completion and implementation of activities. The facilitation of mobility of natural persons in ASEAN is one of the key mechanisms concluded for the purpose of the free flow of services under the ASEAN Economic Community. This approach leads to the conclusion of agreements concerning the movement of natural persons in ASEAN. The objective of this article is to shed light on the consideration of the impact of these agreements in relation to Thai legislations by clarifying scope and legal obligations of each agreement, picturing legislations concerned, and guiding the readers an idea of how to consider legal obligations and its implementation. This article also points out “the ASEAN way” of moving forwards in liberalising services and the challenges of full implementation achievement by the 10 ASEAN members.

Keywords: natural persons, ASEAN, professional, mutual recognition arrangement, movement, agreement.

บทนำ

ขณะนี้ (ตุลาคม พ.ศ. 2558) เป็นช่วงใกล้สิ้นปี 2558 (2015) ซึ่งสื่อต่างๆ มักกล่าวถึงบ่อยครั้งและให้ความสำคัญแก่กำหนดเวลาการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2015 โดยหนึ่งในหลายประเด็นที่มีการกล่าวถึง คือ การเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาในอาเซียน (Movement of Natural Persons in ASEAN) ในลักษณะของข้อกังวลว่า เมื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2015 แล้ว จะมีการหลั่งไหลของแรงงานเป็นจำนวนมากจากประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นเข้ามาในประเทศไทย มีการแย่งงานคนไทย ตลอดจนมีความไม่พร้อมของกฎหมายไทยในด้านต่างๆ

ข้อกังวลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า บางส่วนของสังคมไทยยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับพันธกรณีในส่วนการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาในอาเซียน บทความนี้ ผู้เขียนจึงประสงค์ให้ผู้อ่านมีความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตของการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาภายใต้ข้อตกลงอาเซียน โดยจะนำเสนอตามลำดับ คือ 1) ภาพรวมการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาภายใต้ความตกลงอาเซียน 2) วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของความตกลงอาเซียนที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา 3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องและความพร้อมด้านกฎหมายของประเทศไทยในการปฏิบัติตามพันธกรณี และ 4) สรุปและเสนอแนะ

1) ภาพรวมการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาภายใต้ความตกลงอาเซียน

เมื่อกล่าวถึงการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา ผู้เขียนขอทำความเข้าใจก่อนว่า โดยทั่วไป บุคคลธรรมดาสามารถเคลื่อนย้ายจากประเทศหนึ่งไปยังประเทศหนึ่งได้อยู่แล้ว เพียงแต่ต้องดำเนินการภายใต้ข้อกำหนดในเรื่องที่เกี่ยวข้องที่แต่ละประเทศกำหนด เช่น การเข้าไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนหรือประเทศอื่นๆ ผู้ที่ประสงค์จะเข้าไปทำงานย่อมต้องปฏิบัติตามคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขต่างๆ ที่ประเทศที่ตนประสงค์จะเข้าไปทำงานกำหนด ความตกลงอาเซียนในส่วนการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาคือเพียงการเพิ่มช่องทางเพื่อให้การเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาภายใต้อาเซียนสามารถดำเนินการได้สะดวกยิ่งขึ้นเท่านั้น และแม้ว่าความตกลงเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาจะเป็นการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์การเปิดเสรีด้านบริการ (Free Flow of Services) ของแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) ซึ่งเป็นการเปิดเสรีด้านบริการในหลายสาขาบริการก็ตาม แต่โดยที่การจัดทำความตกลงอาเซียนเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดเสรีด้านบริการสำหรับบุคคลธรรมดา เป็นแต่เพียงการอำนวยความสะดวกเพื่อให้บุคคลธรรมดาสามารถเคลื่อนย้ายภายในประเทศสมาชิกอาเซียนได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยการอำนวยความสะดวกดังกล่าวทำผ่านการยอมรับคุณสมบัติที่กำหนดร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นความร่วมมือที่อยู่บนพื้นฐานของหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติ ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพและการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดานั้น แต่ละประเทศสมาชิกมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก และมีการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และคุณสมบัติที่แตกต่างกัน การปรับแก้ไขหลักเกณฑ์และคุณสมบัติต่างๆ โดยเฉพาะในด้านวิชาชีพ จึงมีใช้สิ่งที่สามารถดำเนินการได้โดยง่ายเนื่องจากหลักเกณฑ์และคุณสมบัติดังกล่าวย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการวิชาชีพในแต่ละสาขา ด้วยเหตุนี้ การเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาภายใต้ความตกลงอาเซียนจึงเป็นเพียงการยอมรับคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพบางอย่าง และการยินยอมให้บุคคลธรรมดาตามประเภทที่กำหนดให้สามารถเดินทางเข้ามาในแต่ละประเทศสมาชิกได้ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด และเน้นความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อจัดทำและพัฒนาหลักสูตรและความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพร่วมกันเท่านั้น

การเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาภายใต้ความตกลงอาเซียน ประกอบด้วยความตกลงที่สำคัญ 2 กลุ่ม กล่าวคือ

กลุ่มที่หนึ่ง ความตกลงที่ใช้สำหรับการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาประเภทผู้ประกอบการวิชาชีพอาเซียน เรียกว่า ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของผู้ประกอบ

วิชาชีพอาเซียน (Mutual Recognition Arrangements หรือ เรียกโดยย่อว่า MRAs) ประกอบด้วย ความตกลงด้านวิชาชีพจำนวน 7 ฉบับ คือ วิชาชีพแพทย์ วิชาชีพทันตกรรม วิชาชีพการพยาบาล วิชาชีพวิศวกรรม วิชาชีพสถาปัตยกรรม วิชาชีพนักสำรวจ และวิชาชีพการบัญชี และต่อมาได้มีการเพิ่มเติมอีก 1 วิชาชีพ คือ วิชาชีพการท่องเที่ยว และ

กลุ่มที่สอง ความตกลงที่ใช้สำหรับการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาทั่วไป เรียกว่า ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons หรือ เรียกโดยย่อว่า MNP)

2) วัตถุประสงค์และสาระสำคัญของความตกลงอาเซียนที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา

สำหรับวัตถุประสงค์และสาระสำคัญของความตกลงอาเซียนที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา¹ นั้น สรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพอาเซียน (Mutual Recognition Arrangements หรือ เรียกโดยย่อว่า MRAs) มีวัตถุประสงค์เป็นการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายของผู้ประกอบวิชาชีพระหว่างประเทศสมาชิก โดยประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงกันที่จะยอมรับคุณสมบัติของแต่ละวิชาชีพเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบวิชาชีพในขั้นตอนการขอใบอนุญาต เป็นการลดขั้นตอนการตรวจสอบและรับรองวุฒิการศึกษาในแต่ละวิชาชีพ แต่ไม่ใช้การยอมรับคุณสมบัติเพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าวได้รับใบอนุญาต และสามารถประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอื่นได้โดยอัตโนมัติ ด้วยเหตุนี้ การประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพอาเซียนจึงยังคงต้องดำเนินการเพื่อขอรับใบอนุญาตตามขั้นตอนของกฎหมายภายในของประเทศที่ตนต้องการเข้าไปประกอบวิชาชีพทุกประการ

ปัจจุบัน ข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว จำนวน 7 ฉบับ ตามลำดับ ดังนี้ ข้อตกลงยอมรับร่วมฯ ในส่วนของวิชาชีพวิศวกรรม เรียกว่า ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Engineering Services มีผลใช้บังคับเมื่อ 9 ธันวาคม 2548 (2005) วิชาชีพการพยาบาล เรียกว่า ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Nursing Services มีผลใช้บังคับเมื่อ

¹ ข้อมูลจากสรุปรายงานการประชุมเพื่อรับทราบความคืบหน้าการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพอาเซียน (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) เมื่อพฤศจิกายน 2557 และข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพอาเซียน รวม 8 ฉบับ

8 ธันวาคม 2549 (2006) วิชาชีพสถาปัตยกรรม เรียกว่า ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Architectural Services มีผลใช้บังคับแล้วเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2550 (2007) วิชาชีพนักสำรวจ เรียกว่า ASEAN Framework Arrangement for the Mutual Recognition of Surveying Qualifications มีผลใช้บังคับเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2551 (2008) วิชาชีพแพทย์ เรียกว่า ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Medical Practitioners มีผลใช้บังคับเมื่อ 26 สิงหาคม 2552 (2009) วิชาชีพทันตกรรม เรียกว่า ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners มีผลใช้บังคับเมื่อ 26 สิงหาคม 2552 (2009) และวิชาชีพการบัญชี เรียกว่า ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Accountancy Services มีผลใช้บังคับแล้วเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2557 (2014) ส่วนข้อตกลงยอมรับร่วมฯ ในส่วนของวิชาชีพที่ได้มีการเพิ่มเติมขึ้นมาในภายหลัง คือ วิชาชีพการท่องเที่ยว เรียกว่า ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals ซึ่งลงนามแล้วเมื่อ 9 พฤศจิกายน 2555 (2012) แต่ปัจจุบันยังไม่มีผลใช้บังคับ

สำหรับสาระสำคัญของข้อตกลงยอมรับร่วมฯ ในแต่ละวิชาชีพนั้น สรุปได้ดังนี้

1) ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านวิชาชีพแพทย์ มีสาระสำคัญเป็นการยอมรับให้แพทย์จากประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด² สามารถขอขึ้นทะเบียนเพื่อประกอบวิชาชีพแพทย์ในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายใน

² คุณสมบัติที่กำหนด ประกอบด้วย (1) ต้องสำเร็จการศึกษาวิชาชีพแพทย์ซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (Professional Medical Authority Regulatory: PMRA) ของประเทศต้นทาง และประเทศผู้รับ (หน่วยงานที่กำกับดูแลด้านวิชาชีพสำหรับประเทศไทย คือ แพทยสภาและกระทรวงสาธารณสุข) (2) ต้องจดทะเบียน และได้รับใบอนุญาต (ที่ยังมีผลในปัจจุบัน) จากประเทศต้นทาง (3) ต้องมีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพแพทย์ หรือเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีต่อเนื่องกันในประเทศต้นทาง (4) มีคะแนนการพัฒนางานวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ในระดับที่น่าพอใจตามนโยบายการพัฒนางานวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของประเทศต้นทาง (5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของประเทศต้นทางว่าไม่มีประวัติการกระทำผิดร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพ และจรรยาบรรณ ในการประกอบวิชาชีพแพทย์ในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ทั้งในประเทศต้นทางและประเทศอื่น ๆ เท่าที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพแพทย์ (PMRA) รับทราบ (6) ได้รับรองว่าแพทย์ผู้ยื่นคำขอไม่อยู่ระหว่างการสอบสวนหรือมีคดีความทางกฎหมายที่ยังค้างอยู่ในประเทศต้นทางและประเทศอื่น และ (7) มีคุณสมบัติอื่นๆ ตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้รับเห็นสมควรกำหนดเป็นคุณสมบัติในการขอขึ้นทะเบียนการประกอบวิชาชีพแพทย์

ของประเทศนั้น ๆ ด้วย และเนื่องจากวิชาชีพนี้มีความเป็นสากลมากจึงมิได้กำหนดกลไกให้ต้องมีการขึ้นทะเบียนในระดับอาเซียน การเข้ามาประกอบวิชาชีพจะเป็นการดำเนินการภายใต้กฎหมายภายใน โดยให้หน่วยงานกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพของแต่ละประเทศ (สำหรับประเทศไทยคือ แพทยสภา) เป็นผู้ประเมินคุณสมบัติ ทดสอบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ขึ้นทะเบียน รวมทั้งติดตามตรวจสอบการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ³

สำหรับกลไกการดำเนินงานของอาเซียน จะมีคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพแพทยอาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Medical Practitioners (AJCCM)) ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพแพทย์ (PMRA) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว ซึ่งปัจจุบัน AJCCM ได้กำหนดกรอบงาน 5 ประเภท สำหรับการอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมชั่วคราวไว้ ประกอบด้วย (1) Limited Practice (2) Expert Visit (3) Education Training (4) Research และ (5) Humanitarian Mission โดยการประกอบวิชาชีพชั่วคราวประเทศไทยให้ดำเนินการได้เฉพาะในสถานบริการภาครัฐเท่านั้น และต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของแพทย์ที่ได้รับอนุญาต

2) ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านวิชาชีพทันตกรรม มีสาระสำคัญเป็นการยอมรับให้ทันตแพทย์จากประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด⁴ สามารถมาขอขึ้น

³ ประเทศไทยอนุญาตให้แพทย์ต่างชาติสามารถมาสอบเพื่อรับการขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมได้ หากจบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรอง และมีคุณสมบัติตามที่แพทยสภากำหนด แต่ทั้งนี้ ต้องผ่านการสอบเพื่อรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งข้อสอบส่วนที่ 1 และ 2 เป็นภาษาอังกฤษ และเนื่องจากแพทย์ต้องสื่อสารกับผู้ป่วย ข้อสอบส่วนที่ 3 ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติจึงกำหนดให้ข้อสอบเป็นภาษาไทย

⁴ คุณสมบัติที่กำหนด ประกอบด้วย (1) ต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพทันตกรรม (PDRA) ของประเทศต้นทางและประเทศผู้รับ (2) ต้องจดทะเบียน และได้รับใบอนุญาตจากประเทศต้นทางที่ยังมีผลในปัจจุบัน (3) ต้องมีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพทันตกรรมหรือเป็นทันตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ต่อเนื่องกันในประเทศต้นทาง (4) มีคะแนนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ในระดับที่น่าพอใจตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของประเทศต้นทาง (5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) ของประเทศต้นทางว่า ไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิคมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ทั้งในประเทศต้นทางและประเทศอื่น ๆ เท่าที่ผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาแพทย์ (PDRA) ทราบ (6) ได้รับรองว่าทันตแพทย์ผู้นั้นคำขอไม่อยู่ระหว่างการสอบสวนหรือมี

ทะเบียนเพื่อประกอบวิชาชีพทันตแพทย์ในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ ด้วย และด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับวิชาชีพแพทย์ที่วิชาชีพนี้มีความเป็นสากลมาก จึงมิได้กำหนดกลไกให้ต้องมีการขึ้นทะเบียนในระดับอาเซียน การเข้ามาประกอบวิชาชีพจะเป็นการดำเนินการภายใต้กฎหมายภายใน โดยให้หน่วยงานกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพของแต่ละประเทศ (สำหรับประเทศไทย คือ ทันตแพทยสภา) เป็นผู้ประเมินคุณสมบัติ ทดสอบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ขึ้นทะเบียน รวมทั้งติดตามตรวจสอบการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพนั้นๆ

สำหรับกลไกการดำเนินงานของอาเซียน จะมีคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพทันตกรรมอาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Dental Practitioners (AJCCD)) ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตกรรม (PDRA) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว

3) ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านวิชาชีพการพยาบาล มีสาระสำคัญเป็นการยอมรับให้พยาบาลจากประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด⁵ สามารถมาขอขึ้นทะเบียนหรือขอใบอนุญาตเพื่อประกอบวิชาชีพพยาบาลในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ ด้วย วิชาชีพนี้มิได้กำหนดกลไกให้ต้องมีการขึ้นทะเบียนในระดับอาเซียน การเข้ามาประกอบวิชาชีพจะเป็นการดำเนินการภายใต้กฎหมายภายใน โดยให้หน่วยงานกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพของแต่ละประเทศ (สำหรับประเทศไทย

คดีความทางกฎหมายที่ยังค้างอยู่ในประเทศต้นทางและประเทศอื่น และ (7) มีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพทันตแพทย์ (PDRA) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้รับเห็นสมควรกำหนดเป็นคุณสมบัติในการขอขึ้นทะเบียนการประกอบวิชาชีพทันตแพทย์

⁵ คุณสมบัติที่กำหนด ประกอบด้วย (1) ต้องสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรระดับพยาบาลวิชาชีพจากสถาบันที่ได้รับการรับรอง (2) ต้องจดทะเบียน และ/หรือได้รับใบอนุญาตจากประเทศต้นทางที่ยังมีผลในปัจจุบัน (3) ต้องมีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติวิชาชีพพยาบาลมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ต่อเนื่องกันในประเทศต้นทาง (4) มีคะแนนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ในระดับที่น่าพอใจตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของประเทศต้นทาง (5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลวิชาชีพพยาบาล (NRA) ของประเทศต้นทางว่า ไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิคมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพพยาบาลในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ ทั้งในประเทศต้นทางและประเทศอื่น ๆ และ (6) มีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่หน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพพยาบาล (NRA) หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้รับเห็นสมควรกำหนดเป็นคุณสมบัติในการขอขึ้นทะเบียน/ออกใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพพยาบาล

คือ สภาการพยาบาล) เป็นผู้ประเมินคุณสมบัติ ทดสอบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ขึ้นทะเบียน รวมทั้งติดตามตรวจสอบการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

สำหรับกลไกการดำเนินงานของอาเซียน จะมีคณะกรรมการประสานงานด้านวิชาชีพ การพยาบาลอาเซียน (ASEAN Joint Coordinating Committee on Nursing Practitioners (AJCCN)) ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานกำกับดูแลวิชาชีพการพยาบาล (NRA) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว

4) ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านวิชาชีพวิศวกรรม มีสาระสำคัญเป็นการยอมรับให้วิศวกรจากประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีคุณสมบัติที่กำหนด⁶ และได้ขึ้นทะเบียนเป็น วิศวกรวิชาชีพอาเซียนแล้ว⁷ สามารถมาขอขึ้นทะเบียนหรือขอใบอนุญาตเพื่อประกอบวิชาชีพ วิศวกรในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ

⁶ คุณสมบัติที่กำหนด ประกอบด้วย (1) ต้องสำเร็จระดับปริญญาทางวิศวกรรมที่ได้รับ การยอมรับโดยองค์กรด้านการรับรองวิศวกรรมวิชาชีพไม่ว่าจะในประเทศต้นทางหรือประเทศผู้รับ หรือที่ได้รับการประเมินและยอมรับว่าเทียบเท่ากับระดับการศึกษาดังกล่าว (2) ต้องขึ้นทะเบียน หรือมีใบอนุญาตที่ยังมีผลในปัจจุบัน เพื่อประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศต้นทาง ซึ่งออกให้ โดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (Professional Regulatory Authority หรือ PRA) ของ ประเทศสมาชิกอาเซียน หรือโดยคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee หรือ MC) ตามเงื่อนไขที่ข้อตกลงยอมรับร่วมฯ กำหนด (3) ต้องมีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติที่หลากหลาย มาแล้วไม่น้อยกว่า 7 ปี หลังจากจบการศึกษา และได้รับผิดชอบงานด้านวิศวกรรมที่มีความสำคัญ มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี (4) มีคะแนนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ในระดับที่น่าพอใจ ตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของประเทศต้นทาง และ (5) ได้รับใบรับรองจากผู้มี อำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพวิศวกรรม (PRA) ของประเทศต้นทางว่าไม่มีประวัติการกระทำผิด อย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมใน ระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ

⁷ ผู้ที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer: ACPE) จะต้องกรอกแบบคำขอขึ้นทะเบียน พร้อมยื่นเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียน ตามที่กำหนด รวมทั้งชำระค่ายื่นคำขอขึ้นทะเบียน ซึ่งเมื่อสภาวิศวกรได้รับแบบคำขอขึ้นทะเบียนที่ ครบถ้วน สภาวิศวกรในฐานะที่เป็นคณะกรรมการกำกับดูแลการขึ้นทะเบียน (Monitoring Committee หรือ MC) จะประเมินคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน ซึ่งผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตาม เกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับการรับรองและออกใบรับรองวิศวกรวิชาชีพอาเซียนให้โดยคณะกรรมการ ประสานงานด้านวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPECC)

ด้วย โดยวิชาชีพนี้ได้กำหนดกลไกให้มีการขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรในระดับอาเซียนก่อน เพื่อเป็นการคุ้มครองคุณสมบัติเบื้องต้นและอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศอาเซียนอื่น ก่อนที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพเพื่อเข้ามาประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับ ซึ่งการเข้ามาประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับวิศวกรท้องถิ่นและต้องดำเนินการตามที่กำหนดในกฎหมายภายในทุกประการ โดยให้หน่วยงานกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพของแต่ละประเทศ (สำหรับประเทศไทย คือ สภาวิศวกร) เป็นผู้ประเมินคุณสมบัติ ทดสอบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ขึ้นทะเบียน รวมทั้งติดตามตรวจสอบการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

สำหรับกลไกการดำเนินงานของอาเซียน จะมีคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรรมวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer Coordinating Committee: ACPECC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee หรือ MC) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว

5) ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านวิชาชีพสถาปัตยกรรม มีสาระสำคัญเป็นการยอมรับให้สถาปนิกจากประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีคุณสมบัติที่กำหนด⁸ และได้ขึ้นทะเบียนเป็น

⁸ คุณสมบัติที่กำหนด ประกอบด้วย (1) ต้องสำเร็จระดับปริญญาทางสถาปัตยกรรมที่ได้รับการยอมรับโดยองค์การด้านการรับรองสถาปัตยกรรมวิชาชีพไม่ว่าจะในประเทศต้นทางหรือประเทศผู้รับ หรือที่ได้รับการประเมินและยอมรับว่าเทียบเท่ากับระดับการศึกษาดังกล่าว การศึกษาสถาปัตยกรรมต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษาในระบบภาคการศึกษาปกติ ซึ่งผ่านการรับรองหลักสูตรของมหาวิทยาลัยแล้วในประเทศต้นทาง หรือการได้รับการยอมรับให้เทียบเท่าอย่างใดอย่างหนึ่ง (2) ต้องขึ้นทะเบียนหรือมีใบอนุญาตที่ยังมีผลในปัจจุบัน เพื่อประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศต้นทาง ซึ่งออกให้โดยผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพ (Professional Regulatory Authority หรือ PRA) ของประเทศสมาชิกอาเซียน หรือโดยคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee หรือ MC) ตามเงื่อนไขที่ข้อตกลงยอมรับร่วมฯ กำหนด (3) ต้องมีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติที่หลากหลายมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี หลังจากจบการศึกษา ต้องทำงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี นับแต่ได้รับใบอนุญาต และได้รับผิดชอบงานด้านสถาปัตยกรรมที่มีความสำคัญมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี (4) มีคะแนนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ในระดับที่น่าพอใจตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของประเทศต้นทาง และ (5) ได้รับใบรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพสถาปัตยกรรม (PRA) ของประเทศต้นทางว่า ไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ

สถาปนิกวิชาชีพอาเซียนแล้ว⁹ สามารถมาขอขึ้นทะเบียนหรือขอใบอนุญาตเพื่อประกอบวิชาชีพสถาปนิกในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้นๆ ด้วย โดยวิชาชีพนี้ได้กำหนดกลไกให้มีการขึ้นทะเบียนเป็นสถาปนิกในระดับอาเซียนก่อนเพื่อเป็นการคัดกรองคุณสมบัติเบื้องต้นและอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศอาเซียนอื่น ก่อนที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นสถาปนิกวิชาชีพเพื่อเข้ามาประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับ ซึ่งการเข้ามาประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่นและต้องดำเนินการตามที่กำหนดในกฎหมายภายในทุกประการ โดยให้หน่วยงานกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพของแต่ละประเทศ (สำหรับประเทศไทย คือ สภาสถาปนิก) เป็นผู้ประเมินคุณสมบัติ ทดสอบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ขึ้นทะเบียน รวมทั้งติดตามตรวจสอบการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพนั้นๆ

สำหรับกลไกการดำเนินงานของอาเซียน จะมีสภาสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect Council: AAC) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee หรือ MC) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว

6) ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านวิชาชีพนักสำรวจ MRA วิชาชีพนี้ยังคงเป็นเพียงกรอบข้อตกลงเท่านั้น มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดแนวทางเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการเจรจา MRA ด้านการสำรวจในอนาคตของอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นการเจรจาสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย โดยกำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานด้านการศึกษา การสอบ ประสิทธิภาพ กระบวนการให้การยอมรับระบบข้อมูลเอกสาร ระเบียบวินัยและหลักจริยธรรม มาตรฐานและแนวปฏิบัติสากล โดย MRA ที่จะจัดทำขึ้นในอนาคตจะต้องไม่ลดทอนสิทธิ อำนาจ หน้าที่ของสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศในการกำกับดูแลและออกกฎ ระเบียบ หรือกฎหมายภายใน แต่ต้องไม่สร้างอุปสรรคที่เกินจำเป็น และการออกใบอนุญาตและการขึ้นทะเบียนของนักสำรวจอาเซียนจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ

⁹ ผู้ที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนสถาปนิกวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Architect: AA) จะต้องกรอกแบบคำขอขึ้นทะเบียน พร้อมยื่นเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนตามที่กำหนด รวมทั้งชำระค่ายื่นคำขอขึ้นทะเบียน ซึ่งเมื่อสภาวิศวกรได้รับแบบคำขอขึ้นทะเบียนที่ครบถ้วน สภาวิศวกรในฐานะที่เป็นคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee หรือ MC) จะประเมินคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน ซึ่งผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับการรับรองและออกใบรับรองวิศวกรวิชาชีพอาเซียนให้โดยคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPECC)

ภายในของแต่ละประเทศด้วย โดยมีหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศไทย คือ สภาวิชาชีพ เป็นผู้เจรจาหลักเกณฑ์พื้นฐานดังกล่าวเพื่อจัดทำ MRA ด้านการสำรวจต่อไป¹⁰

7) ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านวิชาชีพการบัญชี มีสาระสำคัญเป็นการยอมรับให้นักบัญชีจากประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีคุณสมบัติที่กำหนด¹¹ และได้ขึ้นทะเบียนเป็นนักบัญชีวิชาชีพอาเซียนแล้ว¹² สามารถมาขอขึ้นทะเบียนหรือขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ด้วย โดยวิชาชีพนี้ได้กำหนดกลไกให้มีการขึ้นทะเบียนเป็นนักบัญชีในระดับอาเซียนก่อน เพื่อเป็น

¹⁰ การจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมฯ สำหรับแต่ละวิชาชีพ มี 2 ขั้นตอนการดำเนินการ กล่าวคือ ในขั้นแรก ประเทศสมาชิกจะจัดทำกรอบข้อตกลงฯ เรียกว่า Framework Arrangement ก่อน ซึ่งวิชาชีพนักสำรวจอยู่ในขั้นตอนนี้ โดยกรอบข้อตกลงที่จัดทำเรียกว่า ASEAN Framework Arrangement for the Mutual Recognition of Surveying Qualifications กรอบข้อตกลงดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตของการดำเนินงานและใช้เป็นกรอบสำหรับการเจรจาเพื่อจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมฯ สำหรับวิชาชีพนั้น ๆ ต่อไป

¹¹ คุณสมบัติที่กำหนด ประกอบด้วย (1) ต้องสำเร็จการศึกษาหลักสูตรที่ได้รับการรับรองหรือผ่านการสอบเป็นนักบัญชีวิชาชีพหรือเทียบเท่า ที่ได้รับการรับรองโดยองค์กรที่กำหนดโดยข้อตกลงยอมรับร่วมฯ (2) ต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักบัญชีวิชาชีพที่ยังมีผลในปัจจุบัน (3) ต้องมีประสบการณ์ในภาคปฏิบัติในการทำงานที่เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 3 ปี ภายในระยะเวลา 5 ปี หลังจากจบการศึกษา (4) มีคะแนนการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (CPD) ในระดับที่น่าพอใจตามนโยบายการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของประเทศต้นทาง และ (5) ได้รับการรับรองจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลด้านวิชาชีพบัญชีของประเทศต้นทางว่า ไม่มีประวัติการกระทำผิดอย่างร้ายแรงด้านเทคนิค มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพบัญชีในระดับท้องถิ่นและระหว่างประเทศ

¹² นักบัญชีวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Accountant: ACPA) โดยจะได้รับการพิจารณาในเบื้องต้นจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee: MC) ของประเทศต้นทาง (ประเทศไทย คือ สภาวิชาชีพบัญชี) ซึ่งจะยื่นใบสมัครที่ผ่านการตรวจสอบคุณสมบัติแล้วให้คณะกรรมการประสานงานด้านบัญชีวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Accountant Coordinating Committee: ACPACC) พิจารณารับรองอีกครั้งหนึ่ง เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนักบัญชีวิชาชีพอาเซียน (ACPA) โดยนักบัญชีวิชาชีพอาเซียน (ACPA) ที่ต้องการจะเข้าไปประกอบวิชาชีพในประเทศปลายทางจะต้องสมัครขอขึ้นทะเบียนเป็นนักบัญชีวิชาชีพต่างด้าวจดทะเบียน (Registered Foreign Professional Accountant: RFPA) กับหน่วยงานกำกับดูแลของประเทศไทยปลายทางอีกครั้งหนึ่ง

การคัดกรองคุณสมบัติเบื้องต้นและอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศอาเซียนอื่น ก่อนที่จะขอขึ้นทะเบียนเป็นนักบัญชีวิชาชีพเพื่อเข้ามาประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับ ซึ่งการเข้ามาประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับนักบัญชีท้องถิ่นและต้องดำเนินการตามที่กำหนดในกฎหมายภายในทุกประการ โดยให้หน่วยงานกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพของแต่ละประเทศ (สำหรับประเทศไทย คือ สภาวิชาชีพบัญชี) เป็นผู้ประเมินคุณสมบัติ ทดสอบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ขึ้นทะเบียน รวมทั้งติดตามตรวจสอบการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ

สำหรับกลไกการดำเนินงานของอาเซียน จะมีคณะกรรมการประสานงานด้านบัญชีวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Accountant Coordinating Committee: ACPACC) ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee หรือ MC) ของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมดังกล่าว และ

8) ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านวิชาชีพการท่องเที่ยว ข้อตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนด้านวิชาชีพการท่องเที่ยวปัจจุบันยังไม่มีผลใช้บังคับ มีสาระสำคัญเป็นการรับรองสมรรถนะของบุคลากรในตำแหน่งงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวตามที่ได้กำหนดร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก¹³ โดยการใช้คุณสมบัติทางด้านการศึกษา การฝึกอบรม และประสบการณ์

¹³ 32 ตำแหน่งงานใน 2 สาขาบริการ คือ สาขาที่พัก และสาขาการเดินทาง ประกอบด้วย

1) สาขาที่พัก (Hotel Service) จำนวนรวม 23 ตำแหน่งงาน แบ่งเป็น

1.1) แผนกต้อนรับ (Front Office) มี 5 ตำแหน่งงาน ประกอบด้วย (1) ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ (Front Office Manager) (2) ผู้ควบคุมดูแลฝ่ายต้อนรับ (Front Office Supervisor) (3) พนักงานต้อนรับ (Receptionist) (4) พนักงานรับโทรศัพท์ (Telephone Operator) และ (5) พนักงานยกกระเป๋า (Bell Boy)

1.2) แผนกแม่บ้าน (Housekeeping) มี 6 ตำแหน่งงาน ประกอบด้วย (1) ผู้จัดการแผนกแม่บ้าน (Executive Housekeeper) (2) ผู้จัดการฝ่ายซักรีด (Laundry Manager) (3) ผู้ควบคุมดูแลห้องพัก (Floor Supervisor) (4) พนักงานซักรีด (Laundry Attendant) (5) พนักงานดูแลห้องพัก (Room Attendant) และ (6) พนักงานทำความสะอาด (Public Area Cleaner)

1.3) แผนกประกอบอาหาร (Food Production) มี 7 ตำแหน่งงาน ประกอบด้วย (1) หัวหน้าพ่อครัว (Executive Chef) (2) พ่อครัวแต่ละงาน (Demi Chef) (3) ผู้ช่วยพ่อครัวฝ่ายอาหาร (Commis Chef) (4) พ่อครัวงานขนมหวาน (Chef de Partie) (5) ผู้ช่วยพ่อครัวขนมหวาน (Commis Pastry) (6) งานขนมปัง (Baker) และ (7) งานเนื้อ (Butcher)

ในการทำงาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพในสาขาการท่องเที่ยว ในภูมิภาคอาเซียน และพัฒนามาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอาเซียนให้เป็นที่ยอมรับและมีความสอดคล้องกัน

สำหรับกลไกการดำเนินงานของอาเซียน จะมีคณะกรรมการระดับชาติแก่องค์กรท่องเที่ยวแห่งชาติอาเซียน (ASEAN National Tourism Organizations: ASEAN NTOs) ซึ่งเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยตัวแทนจากรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานด้านการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิก และคณะกรรมการติดตามตรวจสอบวิชาชีพท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Professional Monitoring Committee: ATPMC) ทำหน้าที่ส่งเสริมพัฒนา และติดตามผลการยกระดับสมรรถนะบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยว อำนวยความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบ หลักเกณฑ์ กระบวนการพิจารณา จัดทำคู่มือ และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อตกลง MRA ของบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งชาติอาเซียน ตลอดจนรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ ASEAN NTOs นอกจากนี้ ข้อตกลงยอมรับร่วมฯ ยังได้กำหนดกลไกภายในของประเทศสมาชิกให้ประกอบด้วยคณะกรรมการ 2 ชุด กล่าวคือ (1) คณะกรรมการวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งชาติ (National Tourism Professional Board : NTPB)¹⁴ และ (2) คณะกรรมการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพท่องเที่ยว (Tourism Professional Certification

1.4) แผนกอาหารและเครื่องดื่ม (Food and Beverage Services) มี 5 ตำแหน่งงาน ประกอบด้วย (1) ผู้อำนวยการแผนกอาหารและเครื่องดื่ม (F&B Director) (2) ผู้จัดการอาหารและเครื่องดื่ม (F&B Outlet Manager) (3) หัวหน้าพนักงานบริการ (Head Waiter) (4) พนักงานผสมเครื่องดื่ม (Bartender) และ (5) พนักงานบริการ (Waiter)

2) สาขาการเดินทาง (Travel Service) จำนวนรวม 9 ตำแหน่งงาน แบ่งเป็น

2.1) แผนกธุรกิจนำเที่ยว (Travel Agencies) มี 4 ตำแหน่งงาน ประกอบด้วย (1) ผู้จัดการทั่วไป (General Manager) (2) ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป (Assistant General Manager) (3) หัวหน้าผู้แนะนำการเดินทาง (Senior Travel Consultant) และ (4) ผู้แนะนำการเดินทาง (Travel Consultant)

2.2) แผนกบริหารธุรกิจนำเที่ยว (Tour Operation) มี 5 ตำแหน่งงาน ประกอบด้วย (1) ผู้จัดการธุรกิจ (Product Manager) (2) ผู้จัดการฝ่ายขายและการตลาด (Sales and Marketing Manager) (3) ผู้จัดการฝ่ายบัญชี (Credit Manager) (4) ผู้จัดการฝ่ายตั๋ว (Ticketing Manager) และ (5) ผู้จัดการฝ่ายท่องเที่ยว (Tour Manager)

¹⁴ คณะกรรมการวิชาชีพท่องเที่ยวแห่งชาติ” (National Tourism Professional Board: NTPB) ประกอบด้วย ผู้แทนจากภาครัฐและภาคเอกชน คณะกรรมการชุดนี้จะทำหน้าที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ MRA ให้ผู้เกี่ยวข้องในประเทศและเป็นผู้พัฒนากำกับ และติดตามผลการยกระดับสมรรถนะบุคลากรวิชาชีพตามที่อาเซียนกำหนด

Board : TPCB)¹⁵ เพื่อเป็นกลไกในการดำเนินการตามข้อตกลงยอมรับร่วมฯ ของแต่ละประเทศสมาชิก โดยผู้ผ่านการรับรองคุณสมบัติและได้รับรองมาตรฐานวิชาชีพดังกล่าวจะสามารถเข้าไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ แต่ยังคงปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องของประเทศที่เข้าไปทำงานทุกประการ

กลุ่มที่สอง ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons หรือเรียกโดยย่อว่า MNP)¹⁶ เป็นความตกลงที่เกิดจากการนำเนื้อหาเดิมที่กำหนดไว้ใน Mode 4 (การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา) ของพิธีสารอนุวัติการข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการตามรอบการเจรจา (Protocol to Implement the (Round) Package of Commitments under the ASEAN Framework Agreement on Services) ภายใต้กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยบริการ (ASEAN Framework Agreement on Services (AFAS)) มากำหนดแยกไว้เป็นความตกลงต่างหากเพื่อให้เกิดความชัดเจน ความตกลงฉบับนี้มีสาระสำคัญเป็นการกำหนดข้อผูกพันสำหรับการเคลื่อนย้ายแบบชั่วคราวของบุคคลธรรมดา 4 ประเภท กล่าวคือ (1) Business Visitors (2) Intra-Corporate Transferees (3) Contractual

¹⁵ คณะกรรมการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพท่องเที่ยว (Tourism Professional Certification Board :TPCB) ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่วางหลักเกณฑ์การประเมิน ขึ้นทะเบียน ออกใบรับรองคุณวุฒิ วุฒิบัตรและรับรองบุคลากรที่ผ่านการรับรองมาตรฐานวิชาชีพท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถทำงานในประเทศอาเซียนได้และจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินคุณสมบัติและ/หรือสมรรถนะของบุคลากรวิชาชีพการท่องเที่ยวอีก 6 คณะ ใน 6 แผนก ได้แก่ แผนก Front Office แผนก House Keeping แผนก Food Production แผนก Food & Beverage Service แผนก Travel Agencies และแผนก Tour operation ประกอบด้วยผู้แทนภาครัฐ เอกชน และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำหน้าที่กำหนดระเบียบหลักเกณฑ์วิธีการในการประเมินคุณสมบัติและสมรรถนะบุคลากรวิชาชีพท่องเที่ยว ออกวุฒิบัตร และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพท่องเที่ยว (TPCB) ทราบ

¹⁶ ความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (ASEAN Agreement on the Movement of Natural Persons (MNP)) ได้มีการลงนามร่วมกันโดยรัฐมนตรีเศรษฐกิจของอาเซียน เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2555 ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 21 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา อย่างไรก็ตาม ความตกลงดังกล่าวยังไม่มีผลใช้บังคับ เนื่องจาก Article 16 ของความตกลงฯ กำหนดให้ความตกลงมีผลใช้บังคับเมื่อประเทศสมาชิกได้ลงนามครบทั้ง 10 ประเทศ และได้แจ้งหรือยื่นสัตยาบันสารต่อเลขาธิการอาเซียนแล้วภายใน 180 วัน ภายหลังการลงนาม ซึ่งในปัจจุบันมีเพียง 8 ประเทศเท่านั้น ที่ได้แจ้งหรือยื่นสัตยาบันสารดังกล่าว (ยกเว้น สปป.ลาว และฟิลิปปินส์)

Service Suppliers และ (4) Other Categories โดยสาระสำคัญของความตกลง MNP ผู้ผูกพันให้ประเทศสมาชิกต้องอำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาในสาขาบริการเฉพาะเท่าที่ระบุไว้เท่านั้น (25 สาขา)¹⁷ และกำหนดให้ประเทศสมาชิกจัดทำข้อผูกพันของตน (Schedules of Commitments) ตามความพร้อมและความสมัครใจโดยต้องระบุเงื่อนไข ข้อจำกัด และระยะเวลาการอนุญาตให้พำนักชั่วคราวสำหรับบุคคลแต่ละประเภทดังกล่าว

ในส่วนของประเทศไทย ประเทศไทยได้เสนอข้อผูกพันให้มีการเข้ามาทำงานได้ในประเภทและสาขาที่มีความพร้อมและภายใต้นโยบายของรัฐบาล โดยการจัดทำข้อผูกพันทั้งหมดไม่เกินกว่าขอบเขตของกฎหมายไทยที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน โดยประเทศไทยได้จัดทำข้อผูกพันให้มีการเคลื่อนย้ายแบบชั่วคราวสำหรับบุคคลธรรมดาเพียง 2 ประเภทเท่านั้น (กำหนดไว้ตาม Thailand's Schedule of Movement of Natural Persons Commitments ในส่วนของตารางข้อผูกพันทั่วไป (Horizontal Commitment)) กล่าวคือ

(1) ผู้มาเยือนทางธุรกิจ (Business Visitor) หมายถึง บุคคลธรรมดาที่จะเข้ามาพำนักในประเทศไทยด้วยวัตถุประสงค์ด้านการประชุม หรือการติดต่อทางธุรกิจ การเข้าร่วมสัญญาซื้อหรือขายบริการ การเยี่ยมชมเยือนธุรกิจที่จัดตั้ง และการจัดตั้งธุรกิจใหม่ หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน โดยการพำนักดังกล่าวจะอนุญาตในขั้นต้นไม่เกิน 90 วัน และอาจขยายระยะเวลาได้รวมไม่เกิน 1 ปี

(2) ผู้โอนย้ายภายในบริษัท (Intra Corporate Transferee) หมายถึง ผู้โอนย้ายระหว่างบริษัทในเครือในระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้เชี่ยวชาญ โดยบุคคลนั้นต้องได้รับการจ้างโดยบริษัทดังกล่าวนอกประเทศไทยมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนดำเนินการเข้ามาในไทย และต้องผ่านเงื่อนไขความจำเป็นด้านการจัดการของกรมการจัดหางาน โดยการพำนักดังกล่าวจะอนุญาตไม่เกิน 1 ปี และอาจขยายระยะเวลาได้อีก 3 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 ปี

เมื่อพิจารณาขอบเขตและเนื้อหาของสาระของข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพอาเซียน หรือ MRAs (กลุ่มที่หนึ่ง) ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้าย

¹⁷ การอนุญาตข้างต้นครอบคลุมการเคลื่อนย้ายบุคลากรใน 25 สาขา ดังต่อไปนี้ (1) บริการวิศวกรรม (2) บริการคอมพิวเตอร์ (3) บริการวิจัยและพัฒนา (4) บริการให้เช่า (5) บริการด้านโฆษณา (6) บริการวิจัยตลาดและสำรวจความเห็น (7) บริการด้านบริการจัดการ (8) บริการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (9) บริการที่เกี่ยวข้องกับประมง (10) บริการที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ (11) บริการที่เกี่ยวข้องกับเหมืองแร่ (12) บริการที่ปรึกษา (13) บริการซ่อมอุปกรณ์ทางการแพทย์ (14) บริการการแปล (15) บริการจัดประชุม (16) บริการด้านโทรคมนาคม (17) บริการผลิตสื่อวิทยุและโทรทัศน์ (18) บริการก่อสร้าง (19) บริการด้านการศึกษา (20) บริการด้านสิ่งแวดล้อม (21) บริการด้านการเงิน (22) บริการด้านสุขภาพ (23) บริการด้านโรงแรม (24) บริการด้านกีฬา และ (25) บริการด้านการขนส่ง

ของบุคคลธรรมดา หรือ MNP (กลุ่มที่สอง) จะเห็นได้ว่าเป็นการกำหนดข้อผูกพันสำหรับประเทศไทยที่จะอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาเฉพาะคนบางกลุ่มตามวิชาชีพ และบุคคลธรรมดา 2 ประเภท โดยการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์ของการเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามที่กำหนดไว้เท่านั้นและต้องดำเนินการตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยทุกประการ ด้วยเหตุนี้ ข้อกังวลเกี่ยวกับการหลั่งไหลของแรงงานจำนวนมากอย่างเสรีจึงมีใช้สิ่งที่จะเกิดขึ้นตามความตกลงอาเซียนดังกล่าว

3) กฎหมายที่เกี่ยวข้องและความพร้อมด้านกฎหมายของประเทศไทย ในการปฏิบัติตามพันธกรณี

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการโดยบุคคลธรรมดา สามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) กฎหมายทั่วไป เป็นกฎหมายหรือข้อบังคับที่ใช้กับคนต่างด้าวเป็นการทั่วไป ซึ่งกรณีการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาต่างด้าวเข้ามาในประเทศไทย กฎหมายทั่วไปที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

กฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวมุ่งเจตนารมณ์เพื่อสงวนอาชีพบางอย่างไว้สำหรับคนไทยและควบคุมการทำงานของคนต่างด้าวที่ขออนุญาตทำงานในประเทศไทย เดิมกฎหมายที่ใช้บังคับ คือ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 ซึ่งในการใช้บังคับกฎหมายฉบับนี้ ได้มีการตรากฎหมายลำดับรองในรูปของพระราชกฤษฎีกา คือ พระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 เพื่อกำหนดอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำงานไว้ ต่อมาได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 โดยปรับปรุงใหม่ทั้งฉบับและตราเป็นพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ซึ่งกฎหมายฉบับปี 2551 นี้ได้มีบทเฉพาะกาลตามมาตรา 57 วรรคสอง รองรับการคงอยู่ของงาน¹⁸ 39 ประเภท ตามบัญชีท้ายของพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพ

¹⁸ งานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาฯ (งาน 39 ประเภท) ประกอบด้วย (1) งานกรรมกร (2) งานกลีกรรรม งานเลี้ยงสัตว์ งานป่าไม้ หรืองานประมง ยกเว้นงานที่ใช้ความชำนาญ งานเฉพาะสาขา หรืองานงานควบคุมดูแลฟาร์ม (3) งานก่ออิฐ งานช่างไม้ หรืองานก่อสร้างอื่น (4) งานแกะสลักไม้ (5) งานขับขี่ยานยนต์ หรืองานขับขี่ยานพาหนะที่ไม่ใช่เครื่องจักรหรือเครื่องกล ยกเว้นงานขับขี่ยานพาหนะระหว่างประเทศ (6) งานขายของหน้าร้าน (7) งานขายทอดตลาด (8) งานควบคุม ตรวจสอบหรือให้บริการบัญชี ยกเว้น งานตรวจสอบภายในชั่วคราว (9) งานเจียรไน หรือขัดเพชรหรือพลอย (10) งาน

และวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 ไว้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้คนต่างด้าวไม่สามารถประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ 39 ประเภท ตามที่กำหนดไว้ได้ ยกเว้นคนต่างด้าว 3 สัญชาติ คือ เมียนมาร์ ลาว และกัมพูชา ซึ่งได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2558 ให้สามารถประกอบอาชีพได้ 2 อาชีพ คือ งานกรรมกร และงานบ้าน

2) กฎหมายเฉพาะ เป็นกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ใช้เฉพาะกับผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการประกอบอาชีพหรือประกอบวิชาชีพนั้นๆ เป็นการเฉพาะ บางอาชีพหรือวิชาชีพอาจจำกัดไว้เฉพาะสำหรับคนไทย เช่น การกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพต้องมีสัญชาติไทย ในขณะที่บางอาชีพหรือวิชาชีพอาจเปิดโอกาสให้คนต่างด้าวเข้ามาประกอบอาชีพหรือวิชาชีพได้ โดยอาจกำหนดเงื่อนไขหรือข้อจำกัดไว้หรือไม่ก็ได้ เช่น การกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพต้องผ่านการทดสอบความรู้ความชำนาญเป็นภาษาไทย ต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ฯลฯ

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มของความตกลงที่ได้แบ่งไว้เป็น 2 กลุ่มข้างต้น กฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้องที่ต้องนำมาพิจารณา ซึ่งรวมถึงกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในพระราชบัญญัติเฉพาะนั้นๆ ด้วย สรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง กรณีวิชาชีพต้องพิจารณาจากกฎหมายที่ควบคุมดูแลการประกอบวิชาชีพนั้นๆ

ตัดผม งานตัดผม หรืองานเสริมสวย (11) งานทอผ้าด้วยมือ (12) งานทอเส้น หรืองานทำเครื่องใช้ด้วยกก หวาย ปอ ฟาง หรือเยื่อไม้ไผ่ (13) งานทำกระดาษสาด้วยมือ (14) งานทำเครื่องเงิน (15) งานทำเครื่องดนตรีไทย (16) งานทำเครื่องถม (17) งานทำเครื่องทองเครื่องเงิน หรือเครื่องนาก (18) งานทำเครื่องลงหิน (19) งานทำตุ๊กตาไทย (20) งานทำที่นอนผ้าห่มนวม (21) งานทำบัตร (22) งานทำผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมด้วยมือ (23) งานทำพระพุทธรูป (24) งานทำมีด (25) งานทำร่มด้วยกระดาษหรือผ้า (26) งานทำรองเท้า (27) งานทำหมวก (28) งานนายหน้า หรืองานตัวแทน ยกเว้น งานนายหน้าหรืองานตัวแทนในธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ (29) งานในวิชาชีพวิศวกรรม สาขาวิศวกรรมโยธา ที่เกี่ยวกับงานออกแบบและคำนวณ จัดระบบ วิจัย วางโครงการ ทดสอบ ควบคุมการก่อสร้าง หรือให้คำแนะนำ ทั้งนี้ไม่รวมที่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษ (30) งานในวิชาชีพสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวกับงานออกแบบเขียนแบบ ประมาณราคา อำนวยการก่อสร้างหรือให้คำแนะนำ (31) งานประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย (32) งานปั้นหรือทำเครื่องปั้นดินเผา (33) งานมวนบุหรืด้วยมือ (34) งานมัดคุเทศก์ หรืองานจัดนำเที่ยว (35) งานเร่ขายสินค้า (36) งานเรียงตัวพิมพ์อักษรไทยด้วยมือ (37) งานสาวและบิดเกลียวไหมด้วยมือ (38) งานเสมียนพนักงานหรืองานเลขานุการ (39) งานให้บริการทางกฎหมายหรืออรรถคดี

วิชาชีพ	กฎหมาย
1) วิชาชีพแพทย์	พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ. 2525
2) วิชาชีพทันตแพทย์	พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ. 2537
3) วิชาชีพพยาบาล	พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
4) วิชาชีพวิศวกรรม	พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542
5) วิชาชีพสถาปัตยกรรม	พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2542
6) วิชาชีพนักสำรวจ	พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542
7) วิชาชีพการบัญชี	พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 และ พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547
8) วิชาชีพการท่องเที่ยว	ปัจจุบันยังไม่มีผลใช้บังคับ

กลุ่มที่สอง กรณีการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา ในส่วนของการเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522¹⁹ ซึ่งให้อำนาจอธิบดีหรือ

¹⁹ มาตรา 34 คนต่างด้าวซึ่งจะเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวจะต้องเข้ามาเพื่อการดังต่อไปนี้

- (1) การปฏิบัติหน้าที่ทางทูตหรือกงสุล
- (2) การปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ
- (3) การท่องเที่ยว
- (4) การเล่นกีฬา
- (5) ธุรกิจ
- (6) การลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง
- (7) การลงทุนหรือการอื่นที่เกี่ยวกับการลงทุนภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม

การลงทุน

- (8) การเดินทางผ่านราชอาณาจักร
- (9) การเป็นผู้ควบคุมพาหนะหรือคนประจำพาหนะที่เข้ามายังท่า สถานีหรือท้องที่ในราชอาณาจักร
- (10) การศึกษาหรือดูงาน
- (11) การปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน
- (12) การเผยแพร่ศาสนาที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง
- (13) การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือฝึกสอนในสถาบันการค้นคว้าหรือสถาบันการศึกษาในราชอาณาจักร

ผู้ที่อธิบดีมอบหมายในการพิจารณาการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยตามระยะเวลาและภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดได้ อย่างไรก็ตามก็ดี กรณีนี้จะต้องพิจารณาด้วยว่าบุคคลธรรมดาที่มีการเคลื่อนย้ายเข้ามาในประเทศไทยนั้นจะเข้ามาประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือไม่ ซึ่งแยกพิจารณาตามประเภทของบุคคลธรรมดาที่ประเทศไทยยื่นข้อผูกพันไว้ ดังนี้

1) ผู้มาเยือนทางธุรกิจ (Business Visitor) เป็นบุคคลธรรมดาที่จะเข้ามาพำนักในประเทศไทย แม้จะเข้ามาด้วยจุดเกาะเกี่ยวทางธุรกิจ แต่การเข้ามาในประเทศไทยหากมิได้มีการประกอบธุรกิจ แต่เป็นเพียงการเข้าร่วมการประชุมหรือการติดต่อทางธุรกิจ การเข้าร่วมสัญญาซื้อหรือขายบริการ การเข้าเยี่ยมธุรกิจที่จัดตั้ง หรือการทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน บุคคลประเภทนี้จะไม่ถือว่ามีการทำงานในประเทศไทยตามประกาศกรมการจัดหางาน

(14) การปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญ

(15) การอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 35 คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา 34 อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายจะอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรภายใต้เงื่อนไขใด ๆ ก็ได้

ระยะเวลาที่จะอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรให้กำหนดดังนี้

(1) ไม่เกินสามสิบวัน สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (4) (8) และ (9)

(2) ไม่เกินเก้าสิบวัน สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (3)

(3) ไม่เกินหนึ่งปี สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (5) (10) (11) (12) (13) (14)

และ (15)

(4) ไม่เกินสองปี สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (6)

(5) ตามกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็น สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (1) และ (2)

(6) ตามกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาเห็นสมควร สำหรับกรณีตามมาตรา 34 (7)

ในกรณีที่คนต่างด้าวมีเหตุจำเป็นจะต้องอยู่ในราชอาณาจักรเกินระยะเวลาที่กำหนดใน (1) (2) (3) และ (4) ให้อธิบดีเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้อยู่ต่อไปได้ครั้งละไม่เกินหนึ่งปี และเมื่อได้อนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในเจ็ดวันนับแต่วันอนุญาต

การขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไปแต่ละครั้งให้คนต่างด้าวยื่นคำขอตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในระหว่างรอฟังคำสั่งให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรไปพลางก่อนได้

เรื่องกิจกรรมที่ไม่เข้าข่ายเป็นการทำงานตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2558²⁰

2) ผู้โอนย้ายภายในบริษัท (Intra Corporate Transferee) เป็นบุคคลธรรมดาที่จะเข้ามาพำนักในประเทศไทยที่มีลักษณะตามที่กำหนด คือ เป็นผู้โอนย้ายระหว่างบริษัทในเครือในระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้เชี่ยวชาญ โดยบุคคลนั้นต้องได้รับการจ้างโดยบริษัทดังกล่าวนอกประเทศไทยมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี ก่อนเข้ามาในประเทศไทย และต้องผ่านเงื่อนไขความจำเป็นด้านการจัดการของกรมการจัดหางาน บุคคลประเภทนี้จึงเป็นการเข้ามาทำงานในระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งต้องขออนุญาตการทำงานต่อกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานก่อนเข้ามาในราชอาณาจักร

สำหรับการพิจารณาความพร้อมด้านกฎหมายของประเทศไทยในการปฏิบัติตามพันธกรณี การพิจารณาจะยึดโยงจากสิ่งที่เป็นพันธกรณีภายใต้ความตกลงอาเซียนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น (โปรดดูรายละเอียดของแต่ละพันธกรณีตามความตกลงรายฉบับ) สรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพอาเซียน (Mutual Recognition Arrangements หรือเรียกโดยย่อว่า MRAs)

พันธกรณีภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมฯ ทุกฉบับกำหนดให้การปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายภายในทุกประการ โดยวิชาชีพแพทย์และวิชาชีพทันตกรรมระบุไว้ในลักษณะเดียวกันในข้อ 3.1 ว่า in accordance with its Domestic Regulations และระบุไว้ในข้อ 3.3 ว่า shall be subjected to Domestic Regulations and conditions which include ... to be bound by prevailing laws of the Host Country วิชาชีพการพยาบาลระบุไว้ในข้อ 3.1 ว่า be recognized and allowed to practice nursing in accordance with the laws and regulations of the Host Country concerned และระบุในข้อ 3.3 ว่า shall comply with the prevailing domestic laws and regulations of the Host Country, including rules and regulations governing the practice of nursing in the Host Country วิชาชีพวิศวกรรมและวิชาชีพสถาปัตยกรรมระบุไว้ในลักษณะเดียวกันในข้อ 3.3 ว่า be bound by prevailing laws and regulations of the Host Country วิชาชีพนักสำรวจ (ยังอยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อจัดทำคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพ) วิชาชีพการบัญชีระบุไว้ในข้อ 4.3 ว่า be bound by Domestic Regulations of the Host Country และวิชาชีพการท่องเที่ยวระบุไว้ใน

²⁰ กิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย (1) กิจกรรมการเข้าร่วมประชุม หรือ สัมมนา (2) กิจกรรมการเข้าชมงานนิทรรศการ หรืองานแสดงสินค้า (3) กิจกรรมการเข้ามาเยี่ยมชมธุรกิจ หรือพบปะเจรจาธุรกิจ (4) กิจกรรมการเข้ารับฟังการบรรยายพิเศษและวิชาการ (5) กิจกรรมการเข้ารับฟังการบรรยายในการอบรมและสัมมนาทางด้านเทคนิค (6) กิจกรรมการซื้อสินค้าในงานแสดงสินค้า และ (7) กิจกรรมการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริษัทของตน

ข้อ 3 ว่า the eligibility to work in a host country will be subject to prevailing domestic laws and regulations of the host country การกำหนดในลักษณะนี้เป็นการกำหนดให้ใช้บังคับข้อตกลงยอมรับร่วมฯ ได้ภายใต้และเท่าที่กฎหมายภายในที่ใช้บังคับอยู่เปิดช่องให้ จึงเป็นการดำเนินการตามกฎหมายภายในที่เป็นอยู่และไม่มีกรณีที่ต้องแก้ไขกฎหมาย (ใช้กับทุกประเทศในลักษณะเดียวกัน) ด้วยเหตุนี้ สำนักเลขาธิการอาเซียนจึงต้องมีหนังสือสอบถามแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบการเจรจาด้านวิชาชีพของแต่ละประเทศ (สภาวิชาชีพ) เพื่อตรวจสอบว่า ภายใต้กฎหมายของแต่ละประเทศในปัจจุบันสามารถดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลตามข้อตกลงยอมรับร่วมฯ ได้แค่ไหน เพียงไร

กลุ่มที่สอง ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดา (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons หรือเรียกโดยย่อว่า MNP)

พันธกรณีภายใต้ MNP กำหนดรองรับบุคคลเพียง 2 ประเภท ที่ประเทศไทยอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและภายในวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนดเท่านั้น โดยข้อ 4 ของความตกลง²¹ กำหนดให้บุคคลธรรมดาที่ประสงค์จะเดินทางเข้ามาในประเทศสมาชิกอื่นต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การยื่นคำขอตรวจคนเข้าเมือง และต้องผ่านเกณฑ์ดังกล่าวจึงจะสามารถเดินทางเข้าประเทศสมาชิกอื่นได้ กรณีนี้ ประเทศไทยจึงสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีได้ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งให้อำนาจอธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมายในการพิจารณาการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยตามระยะเวลาและภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดได้ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น

²¹ Article 4 – Grant of Temporary Entry

1. Each Party shall, in accordance with that Party's schedule of specific commitments in [Annex 4](#) (Schedules of Movement of Natural Persons Commitments), grant temporary entry or extension of temporary stay in accordance with this Chapter to natural persons of another Party provided those natural persons:

a. follow prescribed application procedures for the immigration formality sought;

b. meet all relevant eligibility requirements for entry to the granting Party.

2. Any fees imposed in respect of the processing of an immigration formality shall be reasonable and in accordance with domestic law.

3. A Party may deny temporary entry or extension of temporary stay to natural persons of another Party that do not comply with Paragraph 1(a) and (b).

เมื่อพิจารณาจากพันธกรณีภายใต้ความตกลง 2 กลุ่ม ข้างต้น ที่กำหนดให้การใช้บังคับความตกลงฯ เป็นไปตามกฎหมายภายใน (กลุ่มที่หนึ่ง) และกำหนดให้ประเทศไทยอำนวยความสะดวกสำหรับการเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและภายในวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนดของบุคคล 2 ประเภท โดยต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การยื่นคำขอตรวจคนเข้าเมือง และเมื่อผ่านเกณฑ์ดังกล่าวจึงจะสามารถเดินทางเข้าประเทศไทยได้ (กลุ่มที่สอง) จึงกล่าวได้ว่า กรอบการดำเนินการภายใต้พันธกรณีดังกล่าวเป็นสิ่งที่ใช้บังคับภายใต้กฎหมายภายในของประเทศไทย (กลุ่มที่หนึ่ง) และเป็นข้อเสนอผูกพันของประเทศไทยที่สามารถดำเนินการได้ภายใต้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ จึงไม่มีกรณีที่จะต้องแก้ไขกฎหมายเพื่อปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว

4) สรุปและเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้อ้างมาข้างต้น ผู้อ่านบางท่านอาจเกิดข้อสงสัยว่า หากการจัดทำพันธกรณีภายใต้ความตกลงอาเซียนในส่วนการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาไม่ต้องแก้ไขกฎหมายใดๆ การทำความตกลงดังกล่าวระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไร ในส่วนนี้ จะต้องทำความเข้าใจก่อนว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนมีระดับการพัฒนา รูปแบบการปกครอง และเนื้อหาของกฎหมายที่แตกต่างกัน การทำความตกลงจึงต้องทำแบบค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้ ผู้เขียนได้กล่าวไว้แล้วในส่วนต้นว่า ความตกลงอาเซียนในส่วนการเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดามีได้เป็นการเปิดเสรีด้านบริการของบุคคลธรรมดา โดยเป็นเพียงการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายจากประเทศสมาชิกหนึ่งไปยังประเทศสมาชิกอื่นเท่านั้น แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม การจัดทำความตกลงดังกล่าวเป็นการกำหนดจุดยืนที่แน่นอนด้านกฎหมาย (certainty) สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน ที่ไม่อาจจะถอยไปสร้างข้อจำกัดที่เพิ่มขึ้นจากที่เป็นอยู่ได้ ซึ่งในส่วนของประเทศไทยเอง ก็อาจจะต้องพิจารณาแก้ไขกฎหมายต่อไปในอนาคต (ขึ้นอยู่กับผลการเจรจา ความพร้อมและท่าทีของประเทศสมาชิกอาเซียน และนโยบายของรัฐบาลไทย) เพื่อที่จะทำให้การเคลื่อนย้ายของบุคคลธรรมดาในวิชาชีพที่ถูกกำหนดให้เป็นงานที่คนต่างด้าวทำตามบัญชีท้ายของพระราชกฤษฎีกากำหนดงานในอาชีพและวิชาชีพที่ห้ามคนต่างด้าวทำ พ.ศ. 2522 สามารถดำเนินการให้บรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความมุ่งประสงค์ของความตกลงฯ ตลอดจนการพิจารณารายละเอียดของโครงสร้างและกลไกของกฎหมายด้านวิชาชีพแต่ละฉบับให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของความตกลงอาเซียนดังกล่าว เพื่อให้การปฏิบัติตามความตกลงดังกล่าวสามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ซึ่งในส่วนนี้จะมีความคืบหน้าเพียงใด เป็นสิ่งที่น่าสนใจและยังคงต้องติดตามกันต่อไป